

סניפי בית הדין בבני ברק ובקרית ספר (מודיעין עילית) בשבתו כבוררות וכבית הוראה לממונות במעמד שני צדדים, ע"י דיין יחיד או מותב תלתא

(תיק זה פורסם כבר בחוברות המודפסות של בית הדין)

דין ודברים על ירושת נכדה את הסבתא על פי רצון שהיה ידוי ולא נכתבה צוואה

תיק מס' 2313.

טענות ומענות בין 3 גיסים (שני אחים ובעל אחות) מה מקובל למעשה בדין ירושת הבת, ודוקא בב"ד הדנים עפד"ת ולא לפי החוק ח"ו, ומדובר על ירושת בית הסבתא שירשה אותו מבעלה הסבא ע"י צוואה שכתב בה הסבא שיחלקו הכל בנים ובנות שוה בשוה אם יפטר אחרון, ואם אשתו תהיה בחיים היא תקבל את הכל. אבל הסבתא לא כתבה כלום, האם משנה מה שחשב הסבא לעשות בלי שהיה לזה קיום (כי בסוף הסבתא ירשה הכל), או שהסבתא קיבלה על דעת לקיים מה שכתב הסבא.

ונפסק הדין שאם הולכים בדרך יקוב הדין, לא מגיע לבנות כלום. אבל בדרך זו יתכן שצריך לבדוק את הצוואה של הסבא אולי לא חלה מתנתו לאשתו ואולי מה שכתב לבנים ולבנות חל. אבל גם אם לא מגיע לבנות מדין ירושה יש ב' מנהגים האם לתת לבנות תמורת חתימתן כדי שלא תחול ירושה ע"פ חוק. יש הסוברים שהבנות לא יורשות אבל גם לא חייבות לחתום לרשויות שום דבר, ואף שזה מעכב את הבנים מלירש אינן חייבות, ואם רוצים מהן חתימה מגיע להן שכר על החתימה, י"א בשיעור 1/10 מחלקן שמגיע ע"פ חוק, וי"א שיתנו להן רק מתנה לפייס דעתן. אך יש הסוברים שחייבות הבנות לחתום בלי שום דרישה וללא זכות עיכוב מדין השבת אבידה.

ובאמת שחוץ מהדין יש לפעמים גם ענין של מוסריות ואנושיות של הבנים כלפי הבנות, וחובה לשמור על קשרי משפחה ללא מחלוקת, ומעבר לזה יש גם ענין של נחת רוח לנפטר שהוא מצוה של מכבדו לאחר מותו, אם ידוע שהיה רצונו שיחלקו שוה בשוה. ויש הרבה משפחות שומרי תורה ומצוות בדקדוק שכך דעתם וגילו רצונם, רק שלפי הדין זה לא חל כי לא היה כתוב בקנין באופן המועיל. ולכן מצד הדין אם מעמידים על דברי תורה לא מקבלות הבנות. אבל יש ענין גדול בזה לוותר ולתת לבנות כרצון המורשים.

והעלה אחד מהשואלים שכל הגילוי היה בדעת הסבא, אבל הסבתא לא גילתה, ע"כ מסתמא רצתה כירושה דאורייתא.

ונפסק הדין שעל מוריש אפשר אולי לומר כן, ולא על מורישה, אשר היא אשה ולא יעלה על דעתה שאשה לא תירש אלא רק בנים. ואם הסבא גילה בדעתו, מסתמא הם בכלל המשפחות שכך רוצים ונוהגים, ומן הראוי להתחשב בזה, אף שאי"ז חל כבר עפד"ת.